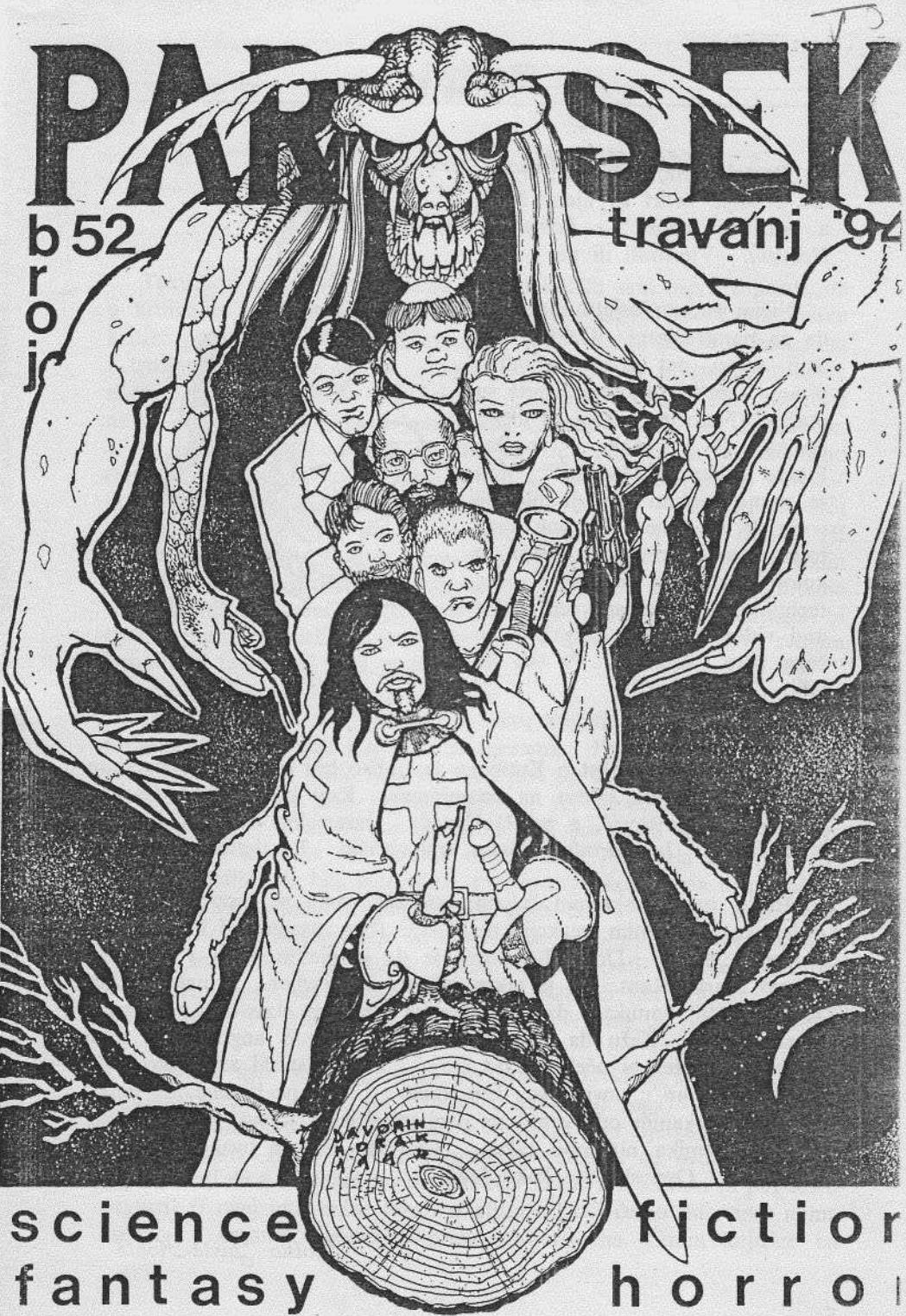
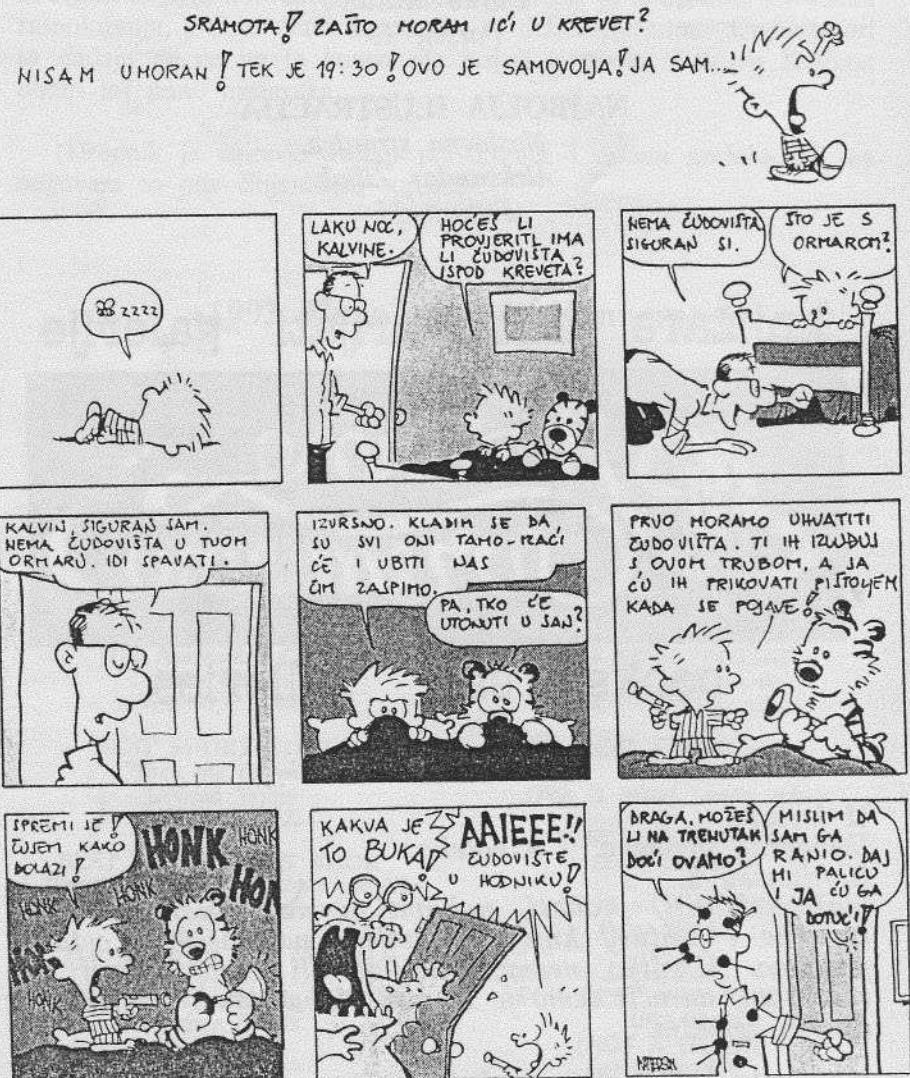

Calvin and Hobbes

by BILL WATTERSON

"Postoji samo pet stvari vrijednih crtanja: četiri su lijepе žene, a peta su mačke." - Robert A. Heinlein. Vjerovali ili ne.

Ničim izazvan, osjetio sam želju da ga parafraziram. Dakle: postoji samo pet stvari vrijednih pisanja - četiri su žene, a peta su mačke. Naročito mačke. I jopet, mačke. Pa još malo ... mačke. Pitajte Žiljka ili Macana ... Što se mene osobno tiče, ja bi više volio da su žene. Pa sam zbog toga uzeo DraženKinu priču, u kojoj postoje i mačke i sex, technology, excitement, real estate and video games. U prijevodu: šega, šora i fatačina. Pa tko što voli.

Sada isprike. Tekst o Kutikonu je trebao biti objavljen u prošlom PARSEKU, ali se sakrio na kompjuteru. Kriv kompjuter. Ozrenu je prezime HaRlović, a ne HaVlović. Ozren ima nečitak rukopis. Kriv Ozren. Ja, prirodno, nisam kriv nizaštoto. Po definiciji.

Inače, mojim iskrenim željama usprkos, vuku se repovi od ONE polemike. Međutim, reakcije ne dolaze (bar zasada) od Krste, nego s drugih strana. DraženKa poručuje da je njemu priču P. Raosa prenio Marko Raos. Pa je takav prijenos i objavljen. A neki anglisti su se osjetili ponukanji da odgovore na Raosove stavove i primjedbe o anglistima. Kažu da P. Raos nema pojma o anglistici, a ništa drugo ne možeš ni očekivati od čovjeka koji je studij anglistike vidio samo oglašavan u novinama. Eto toliko. Da se ne bi slučajno netko osjetio ponukanim odgovarati na ovaj uvodnik! No way i no chance. Nema polemika niti pod razno. Naročito što će ovaj vikend biti SFerakon. Ovo shvatite kako želite.

Matko Jurčić-Kokić

Dan Simmons: HYPERION

(rezancija)

Tekući je trend u kritičarenju, barem koliko sam uspio zapaziti, da u kritikama ima svega, a kritike najmanje. Polovica takve trendovske kritike popuni se tako prepričavanjem fabule, druga polovica podacima i trivijama o autoru, treća, eventualno, traženjem postmodernističkih citata. I to bi trebala biti kritika? Mislim, na taj način svatko s malo prepisivačkog dara i hrčkovskih sklonosti može biti kritičarem. I, što je još gore, bude. A to nije kritika! Ne bih se sad usudivao popovati o tome što kritika jest, barem ne bez podrške, pa ču upomoći pozvati Grahama Greenea. On je jednom izjavio, komentirajući svoj pristup filmskoj kritici, da je cilj kritike predviđiti čitaocu KAKO JE BILO na projekciji. Ne o čemu se u filmu radilo. Ne o zanatskim ili artističkim majstorstvima režisera ili glumaca. Ne o anegdotama sa snimanja. Barem ne prvenstveno. Na prvom mjestu kritičar bi trebao prenijeti misli i osjećaje koje je u njemu izazvao film svojom temom ili izvebom. TO je kritika.

Što, dakako, ne znači da će baš takvu uspjeti napisati, uprkos ovom programatskom uvodu i dobrim namjerama. Pokušati hoće. Ako ni zbog čega drugoga onda zato što onaj prvi tip kritike ne mogu napisati da me režete gdje sam najtanji (gdje je to, uopće?), nemam taj tip memorije. Ima u SFeri par mutanata koji em čitaju masu knjiga em još pamte i kako se tko unutra zvao i kako je fabula išla i sve do zadnjeg detalja. Ja bih, čini mi se, završio u Jankomiru da to pokušam. Knjiga ostavi u meni najprije dojam jako dobra knjiga i nešto više. Na tom dojmu nadograduje se moja slika o knjizi, stvara se (nezvan) kritički sud. I to je jedino očemu mogu pisati kad se prihvativam recenzije. Dojam, uz detalje koji su se istaknuli (jer odbijam čitati s bilježnicom). A, govoreći o tome, bilo bi i vrijeme da recenzija krene.

Prihvatio sam se "Hyperiona" jer sam htio vidjeti što to u zadnje vrijeme dobija "Hugoe" (ili "Nebule", nešto od toga). Treba držati korak sa zbivanjima, a Simonsova je knjiga bila rijetka prilika da se nešto relativno friško pročita u prevodu. (Otvorit će ovdje zagradu i napomenuti da ne dijelim šovinistički stav kakav dio Sferaša (a pogotovo anglisti) (i ovaj ima nešto protiv anglista! Doći ćemo mi svima njima krvna. - op.angl.) pokazuje prema prijevodima. Čitam knjižice na

engleskom i znam da je tradutore traditore, ali aj dont majnd di okejžnl trenslejšn.

O čemu se u knjizi radi (ne, varate se, ovo nije prepričavanje koje će zauzeti pola teksta - tek natuknice!)? Nalazimo se u dijelu svemira kojeg je Zemlja (koje, inače, više nema - nekome je opala crna rupa i potonula do centra Zemlje te je popapala iznutra) kolonizirala. Ima nešto mutanata koji su odbjegli izvan tog perimetra i sad se fajtaju sa Zemljanim. Ima i umjetnih inteligencija koje kao rade za Zemljane, ali ni to nije sigurno. Ima i neko mlogo gadno vanzemaljsko božanstvo bola (nazvano Svračkom) koji živi na planeti po kojoj se roman zove, pored nekih grobnica gdje vrijeme neobično teče. Ima tu, konačno, i sedam likova krenulih spomenutom božanstvu na hodočašće, svaki iz svojih razloga. Na dugom putu oni pričaju svoje životne priče jedni drugima. Kombinirane, te nam priče daju prošlost i sadašnjost svemira, uvid u tekuće intrige te polazu temelje

budućim zapletima ("Hiperion" je zapravo prva polovica dvotomne knjige; nastavak nije forsiranje već zaključivanje). Sad kad ste pročitali prepričak ostali ste, vjerojatno, neimpresionirani. Barem ako ste i prije čitali SF. Sve elemente vidjeli smo negdje drugdje, naći ćete ih u bar desetak glupih spejs-opera svaki put kad pogledate u knjižaru. Ali nije poznatost ono što je Simmonsu donijelo nagrade, ne čini ona od "Hiperiona" dobar roman. Ima pisaca koji nas drmnju onim ŠTO napišu, Simmons to radi onim KAKO.

Kod Simmonsa nećemo, rekli smo, naći novih i neupotrebljenih ideja, ni književnih ni znanstvenih, ali naći ćemo jednu drugu rijetkost - dobrog pripovjedača. Upotrijebio je staru literarnu formu (pametniji su rekli, ja prepisujem, da ju je digao od Chaucera), uzeo je likove

koje je SF (i ne samo SF) izlizao do stereotipa (svećenik, vojnik, pjesnik, znanstvenik, trgovac, diplomat i detektivka, sa svim pripadajućim šablonama kojih se možete sjetiti - znanstvenik čelav i povučen, pjesnik vulgaran...), uzeo je zaplete koje smo već čitali (Zemljjanin isprva odbijen vanzemaljskom simbiozom i sam postaje dobrovoljnog žrtvom; zbog spleta okolnosti jedan se lik pomlađuje zaboravljući sve što je kasnije naučio; potraga za ljubavi iz drugog svijeta; ljubavna priča raspeta na križ relativističkog putovanja...), ubacio misteriju (tko je ubojica?) i element napetost dostašnog starih dobroih romana u nastavcima (jedan između nas je agent Odstranjenih! ("Jedan između vas izdat će me", for that matter...) i, svemu tome uprkos napravio knjigu koja nas drži od početka do kraja. Svaka je od šest priča (jedan je od likova ubijen prije no što je ispričao svoju) vrlo dobra, iako je najbolja ("Sjećanje na Siri", čitali smo to u "Monolitu", ovdje je, ako se ne varam, malo proširena) lukavo sačuvana za kraj. A ono što je od dobroih priča još bolje je cjelina. Simmons nije upotrijebio formu romana da bi lakše prodao svoje novele, on je ideje za zbirku uobičio u snažan roman, knjigu iz koje ne možete izvaditi ni jednu ciglu bez da joj urušite zdanje. Na kraju me čak i raznježio. Jest da ja uvijek padnem na jeftine fore očuvanja ljudskosti pred licem mračnog usuda, ali Simmons je to lijepo izveo.

"Hiperion" nije knjiga koja je pomakla granice žanra, ali ga je za korak približila literaturi. Knjigu su izdali zagrebački "Izvori" i možete je kupiti svugdje po gradu. Činjenicu da sam napisao pozitivnu recenziju ne treba protumačiti kao plaćanje primjeraka koje je "SFerinoj" biblioteci izdavač obećao. Naprotiv, "Hiperion" je dobra knjiga i vrijedi čitanja.

Darko Macan

P.S. Postskriptumna zajedljivost. S kojeg je jezika knjigu preveo Marko Katalinić? Očekivalo bi se s engleskog, ali ne bi me čudilo da je riječ tek o poluuспешnoj lekturi iz sestrinske i istoimene biblioteke "Polaris" Zorana Živkovića.

GABRIA

Mary H.Herbert: The Dark Horse, The Lightning Daughter
TSR Inc; 1990., 1991.

Kronika odrastanja

Jedna riječ u svim ljubiteljima dobrih avantura i herojskih djela pobuduje krv na brzu cirkulaciju: FANTASY. Mnogi će dobar fantasy opisati kao smjesu krvi, znoja, hrabrosti i ljubavi. Za veliki dio fanova on ne može proći bez mitskih čudovišta, pogotovo zmajeva, (pozdrav Robertu) i mnoštva rasa bulumente tolkiane. Ne, oni nisu nužni za dobar fantasy; sve što je potrebno su dobri ljudski likovi (ne mislim na one dobre u duši već precizno okarakterizirane likove) (nisu lijepi, al su dobri u duši - op.ur.), malo magije i izbalansirana radnja. Na kraju dozvoljavam i nešto malo natprirodnog zla (jer o natprirodnom dobru nema smisla pisati). I ništa više. Naravno, tu je i glavni lik koji nije superjunak nadljudskih sposobnosti. Ova osoba mora posjedovati što je više moguće ljudskih osobina: uz ljubav mora se pojaviti i ljubomora, uz sreću tuga ...

Ne jedna po jedna, već skupa, zato jer prevladavanje svih prepreka uz zadržavanje svih tih osobina čini heroja time što jest, ne baratanje mačem duplo težim od njega samoga. Primjećujete li da nigdje ne spominjem tko, odnosno što, je junak (heroj, vitez, princ, nazovite lik kako sami hoćete, ali nemojte se zaprepastiti zbog svoje ograničenosti - ispričavam se onima koji su prerasli skučene okvire svojih prvobitnih poimanja i pustili svijet da uđe u njih, a oni sami su izašli u njega). Većina smatra da bi junak morao biti muški lik (junak je muškog roda, nije li - op.ur.), spreman da pomaže djevama u nevolji i čupa ih iz kandži zlih čarobnjaka i/ili mitskih zvijeri koje su (gle čuda) beznadno zaljubljene u predmet svog nezakonitog posjedovanja.

Dosta je bilo predrasuda u književnosti! Prestanimo biti sitni heroji u dubini naše duše i postanimo ljudi (veliki heroji - op.ur.) koji su spremni priznati svoje zablude; glavni lik može biti i žena, još bolje ukoliko ona nije sposobna na samom početku osigurati svoju egzistenciju.

Ovim prepostavkama vodila se i Mary H.Herbert pri stvaranju svoje mini serije o Darkhorse Plains. Glavni lik je djevojka koja je tek na početku svog pravog života (mlada i neiskusna, ukratko, piletina - op.ur.). Zbog nesuglasica među klanovima koji nastanjuju Darkhorse Plains (ili Ramtharin Plains - izaberite što vam se više sviđa) cijeli njezin klan pogodila je strašna nesreća, nesreća koja nije bila slučajna, već prouzročena zavišcu i pohlepotom jednog od vođa klanova.

Kao jedini preživjeli predstavnik svog klana nastoji ostvariti ono što joj prema klanskom pravu ne pripada, ali prema bilo kojem ljudskom je potpuno njeni, osvetu i naknadu za bezobzirno uništavanje njezinog klana. Osim toga što je žena, njezina traženja otežava i sposobnost koju zaprepašteno otkriva u sebi: sposobnost ovlađavanja magijom, tom zabranjenom vještinom. Iako su njezini postupci potpuno u suprotnosti sa zakonima klanova, u potpunosti je možemo opravdati, jer ono ljudsko u nama nam podsvjesno govori da bi isto tako postupili ako bi bili okruženi spletom okolnosti u kojima se ona našla. Možda

tako razmišljam i zbog svega što se dogodilo ovoj našoj zemlji, gdje su ljudi postupili vrlo slično našoj junakinji. A da, skoro sam zaboravio njezino ime; Gabria.

Ono što očarava u ovim romanima je precizan opis unutar i međuklanovskih odnosa, te dinamični i vrlo prijemčivi likovi. Ovo ne smije začuditi ukoliko znamo da je spisateljica studirala srednjevjekovnu književnost i povijest na sveučilištima u Montani, Wyomingu i Centru za srednjevjekovne i renesansne studije u Oxfordu. Očit je donekle profeministički stav autorice, potpuno u suprotnosti sa patrijarhalnim podnebljem američkog juga (što je i savršeno jasno - op.ur.) od kuda potječe, ali to je bio vrlo vjerojatno spiritus movens stvaranja ovog opusa.

Ovi romani nisu velika djela, kao što bi netko mogao pomisliti. Nisu poput opusa Ursule K.Leguin ili Tolkiena, ali nisu niti obični romani kakve normalno vidamo kod ovog izdavača (TSR). Netko bi ili će možda pronaći dosta mana ovim romanima (samo ih daj meni - op.ur.). Htio sam biti nepristran i navesti nedostatke, stvarno sam se trudio, ali nisam ih uspio pronaći. Zbog svojeg duševnog mira, da mi nitko ne bi prigovarao što sam mu preporučio ova mala (remek) djelca, spremam sam na kompromis. Dat јe im ocjenu vrlo dobar u nadi da će mi netko prigoroviti zašto nisam dao i veću ocjenu.

P.S. Knjige su moje i možete ih posuditi, ali tek kada mi ih vrate oni koji su se predbilježili na moju listu čekanja.

Klaudije Radanović

IMPRESSIONIZAM

PARSEK objavljuje SFera, Društvo ljubitelja znanstvene fantastike, fantasyja, horora, ića, pića i svega ostalog.

Glavni i odgovorni urednik: Vlatko Jurić-Kokić (baš on)

Tehnički urednik: Davorin Horak

Materijale dostavili: Davorin Horak (ilustracije), Darko Macan (tri puta), Klaudije Radanović, DraženKa, nepoznati autor, Moebius i special guest stars FRANQUIN & GOTLIB.

U statutu PARSEKA stoji da nema više polemika. Tko želi pročitati statut, može to obaviti svakog prijestupnog petka od 12.00 do 12.15.

Dražen K.

JOŠ JEDNA POUČNA PRIČA O MAČKAMA

Zamislite jedan provincijski grad. Jeste? E, ne takav, ne ono na što ste naviknuti iz američkih filmova i romana, gomilu kućica obojenih u pastelne boje, s vrtom i psom. Ima i takvih, ali nisu u većini. Ili barem tako izgleda. Ovo je provincijski grad u lokalnoj državi, dakle može biti bilo koji, čak i Zagreb, ali to stvarno nije važno. Zamislite ružne nebotere, asfalt, kontejnere iz kojih ispada stari papir, štakore, neonske reklame koje ne rade, ljudi koji ne znaju što će sa sobom, pse i mačke. Noću su vani samo policajci, a ljudi sjede kući, gledaju "Slikom na sliku" i čekaju poziv od vojske. Zamislite i lokale koji ne rade poslije ponoći, pokojeg prosjaka, pokojeg unproforca i kišu. Kanalizaciju koja ne radi jer joj je istekao garantni rok; izgradili su je Rimljani prije naseljavanja predaka Smiljka Šagolja.

U tom gradu živi jedan profesor antropologije. Ima stan koji uprava otkupljuje, ženu koju nitko ne bi otkupio, kćer i sina. A da, i mačku. Mačka se zove Kleopatra. Ona pak ima mačića zvanog Aleksandar Veliki, po jednom poznatom vojskovodi i jednom nepoznatom piscu. Sličniji je ovom posljednjem, obojica imaju gomilu dlaka po cijelom tijelu. Mačić zapravo više i nije mačić, pario se prošle sezone, baš kao i kći. Radili su to na istom parkiralištu, ali nisu saznali jedno za drugo. Kći se zove Katarina, sin Kristijan, majka ima neko real socijalističko ime, recimo Tamara, a otac se zove Martin. Prezime nije važno, ali s obzirom da profesora njime oslovjavaju, neka bude Horvat. Smith, rekli bi Ameri. Gospođa Horvat je blago hysterična, menopauza i te stvari, a gospodica Horvat je, blago rečeno, seks-bomba. Majice joj pucaju od upale pluća i te stvari. Što se gospode tiče, profesor blago naginje boci, ali pazi da kući uvijek dođe trijezan, a mladi gospodin ide u osnovnu školu, pojma nema o pubertetu, ali redovito gleda pornicé da bi u društvu imao što pričati. Jedan od onih simpatičnih klinaca kakvih su puni Kingovi romani.

Toliko o karakterizaciji.

Da je ovo pisao Stephen King ili Predrag Raos, te stvari biste saznali u prvih pet poglavlja, a usput biste mogli pročitati i mnoge stvari koje već znate. Da mačke imaju telepatske sposobnosti, na

primjer. Imaju ih i ljudi, ali ljudi samo šalju, a uglavnom ne mogu primati. Mačke mogu i jedno i drugo. Znaju i kako isključiti te sposobnosti. Ljudi, s druge strane, uopće nisu svjesni toga da stalno odašilju, pa nikad ni ne nauče prestati. Upravo zato mačke moraju naučiti kako blokirati prijem. Zamislite da vas stalno bombardiraju ljudske misli. Hrana, piće i seks. I gomila frustracija proizašla iz toga što su ljudi smislili mnogo perverznih načina na koje si onemogućavaju zadovoljenje tih potreba. Možete reći da ljudima treba i ljubav, ali mačji mentalni sklop ne može shvatiti taj pojam. Sada biste u jednom grandioznom flashbacku u tri poglavlja trebali saznati da je gospodin profesor radio za UN i proveo stanovito vrijeme u nekoj egzotičnoj zemlji u razvoju, zajedno s čitavom porodicom. Tad još nije bilo Aleksandra Velikog. Sve je bilo idilično, dok u blizini nije došlo do havarije na nuklearki. Porodica se ekspresno vraća kući, zajedno s Kleopatrom koja je bila u stanju u kojem će se i Katarina uskoro naći. Slijedećih pet poglavlja iz mačje perspektive govori o tome kako je Aleksandar Veliki spoznao svoje mutantske sposobnosti. Najprije je naučio što znači ja, a to većina mačaka nikad ne uspije. Zatim je čitao "Bespuća povijesne zbiljnosti" i od toga se nikad nije uspio oporaviti. Eto dakle mačka mutanta, s pretjeranim telepatskim sposobnostima potpuno zaokupljenog velikim i malim narodima. Veliki su, naravno, ljudi.

Probudite se, počinje zaplet!

Noć. Ne sluteći da se jedan vukodlak spremi počiniti nešto što si nikad neće oprostiti, Kleopatra trči ulicom. Nesvesna sjena, svjetla izloga i Smiljka Šagolja na televizoru u izlogu, ona trči na sastanak sa žutim očima i kitnjastim repom. U tom trenutku nalijeće automobil Davora Skoka. Sranje, sad znate u kojem smo gradu. Tras, i Kleopatra se spaja s asfaltom. Smiljko Šagolj pada s televizora. Skok zaustavlja automobil, ali ne primjećuje Aleksandra Velikog koji je pratio majku da vidi s kim se ona sastaje, niti Aleksandra Žiljaka koji je pratio samo njemu znane staze u potrazi za pričom. Skok psuje, sjeda u auto i odlazi, Žiljak kaže: "A joj, a joj" i odlazi, o Šagolju se više nikad nije ništa čulo, a Aleksandar Veliki nad Kleopatrinim tijelom vrišti vriskom kojeg samo telepati čuju.

Mačke se skupljaju. Polako, iz svih dijelova grada, iz svih stanova, smetlišta i cijevi, tihe kao ponoć. Aleksandar Veliki, velik kao stanoviti potpredsjednik Vlade na balkonu, započinje: "Friends, cats, country-

men..." Davor Skok je nakon dva dana nađen mrtav. Klonirali su ga i u glavu mu ubacili program. Smak svijeta ništa ne može omesti. Da bi nam mačke postale simpatičnije slijedeće žrtve su antipatične čitatelju. Unprofrova vojna policija. Dakle, noć. Dvojica uniformiranih sjede u džipu i razmišljaju u koji bi salon za masažu mogli poći. Prilaze mačke i projiciraju poruku: "Trt, mrt, smrt!" Obojica unaprofoaca u onom drugom vide ljubavnika svoje žene. Obojica kažu: "Kurva, dok sam ja u mirovnoj misiji!" Vade pištolje i istovremeno ispaljuju šaržere jedan u drugog. Mačke odlaze.

Dakle, dan.

Katarina sjedi u fotelji s Aleksandrom u krilu i gleda TV izyeštaj o dvadesetak što ubojstava, što samoubojstava, što nesretnih slučajeva koji su se dogodili te noći. Gladi Aleksandra i razmišlja o treneru karatea. Mačji svijet se dijeli na dva dijela. Privilegirani ima svoje mezimce, koji im obezbjeđuju mlijeko, mačju hranu i krov nad glavom. Ova privilegija je uglavnom nasljedna. Ostali se brinu za svoje potrebe bez dvonožnih. Oni su mnogo jači, izdržljiviji i privrženiji ideji istrebljenja. Zahtijevaju da svaka mačka najprije svog čovjeka ubije. Aleksandru se ova ideja baš i ne sviđa. On voli da ga Katarina miluje i voli se Kristijanu uvući u krevet. Međutim, okusio je moć izraslu na ljudskoj krvi i zna da neće biti neprikosnoveni vođa ako ne pristane.

Pun mjesec. Na ulicama nikoga, osim policajaca i ljudi koji očajnički traže Suzanu i lijevu cipelu. Pada kiša, pa se mjesec baš i ne vidi. Ispred jednog nebodera se vidi komešanje crnih tijela na crnilu asfalta. Mačke. Iz nebodera izlazi Katarina. Kiša pada po njoj i njena kosa je mokra i majica joj se pripija uz tijelo. Hoda bosa među stotinama malih, dlakavih, repatih. Čitava procesija odlazi u smjeru zalazećeg sunca.

Sad slijedi pedeset kartica jurnjave (deset dolara svaka) i na kraju profesor Horvat dospijeva kod vještice Vesne. Ona uzima kartu grada i visak. Visak se vrti. Najprije širi krugovi, zatim sve uži. Profesor nije ni dočekao da se visak smiri. Istrčava iz stana mladih pjesnika usput gazeći po njihovim pjesmama. Dolazi do ulaza u podzemne hodnike, pali svjetiljku na rudarskom šljemu i ulazi. Spotiče se o odbačene pivske boce i tijela mrtvih narkomana. Ili možda živih. Ulazi u pokrajnji hodnik trčeći i udara u staru željeznu rešetku. Ispred

njega, okružena mačkama, Katarina cijedi vodu iz svoje kose. "Katarina!", više profesor. Ona se ne obazire. Otvori na rešetki su dovoljno široki da mačke mogu proći, ali profesor ne može. Mačke se naglo okreću na povik, ali vidjevši da čovjek nema nikakvo oružje, smiruju se. Katarina uzima jednu mačku, podiže je i ljubi. Mačka joj gura jezik u usta.

Po šabloni, profesor bi sad trebao reći: "Ne! Ne mogu to gledati!" i otrčati do svog ujaka, penzioniranog generala. Ujak još ima neke veze u vojsci i profesor bi se za dva minuta vratio s bacačem plamena i spržio polovinu vražjih stvorenja, a druga polovina bi se razbjježala. Međutim, Martin Horvat nema ujaka penzioniranog generala. Zato ostaje i gleda. Hvata se za rešetku i svom snagom pripija uz nju. S druge strane Katarina svlači majicu, zatim i hlače. Liježe na pod i mačke se počinju trljati uz nju. Bradavice su joj se ukrutile od hladnoće. Širi noge i počinje se milovati. Profesorovi zglavci su bijeli od stiskanja rešetke. Gura ju svom snagom, ali ona se ne da. Katarina uzdiše. Zatim se i profesor malo smiruje i počinje trljati uz rešetku u ritmu njenog samozadovoljavanja. Jedna mačka joj gura šapu među noge. Profesor stenje. Klimaks. Hlače su mu mokre. Katarina se grči. Mačka širi kandže i Katarina vrišti. Krv kulja iz utrobe. Fetus izlazi vani i više: "Mama!".

Pun je mjesec.

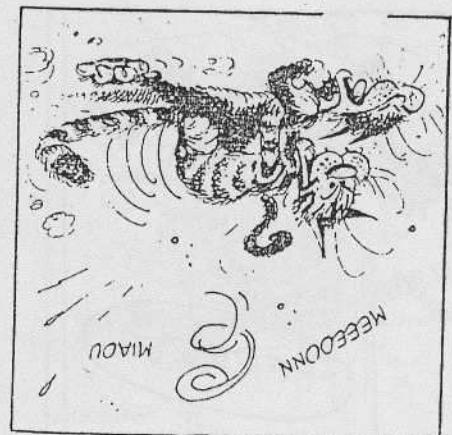
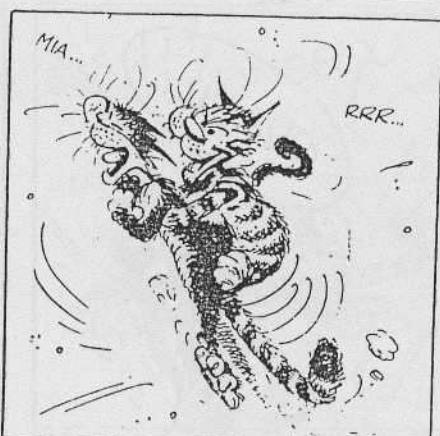
Jedna opaska glede čudovišta koje naganjaju žene. Mačkama silovanje ne predstavlja neko veliko zadovoljstvo. Ljudi im ionako izgledaju prilično perverzno i potpuno nezanimljivo za proučavanje. Zašto su onda silovale Katarinu? Zato što je upao njen otac i iz njegovog su mozga izvukle sliku onoga što najviše želi i čega se najviše boji. Martin Horvat se kasnije kastrirao i iskrvario do smrti.

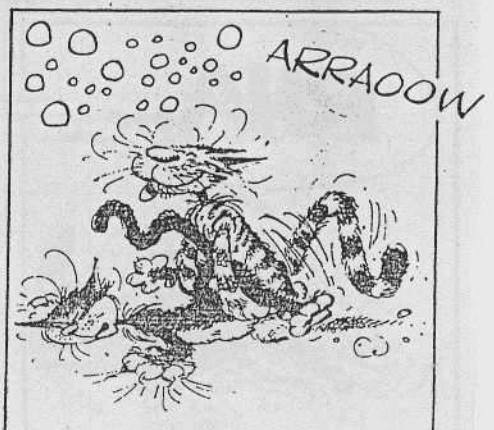
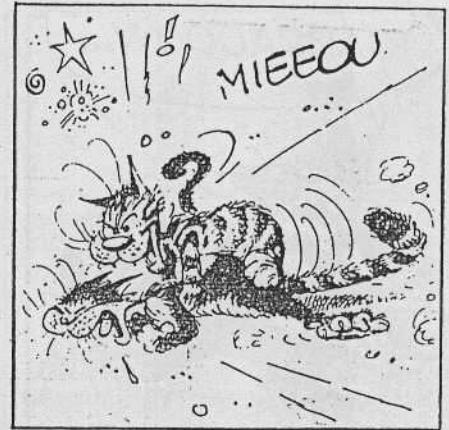
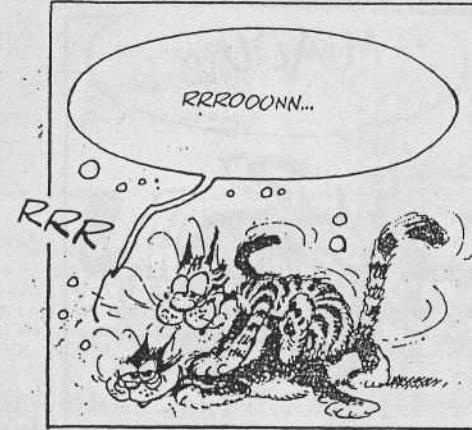
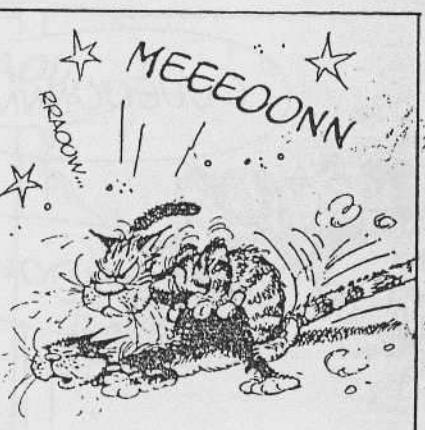
Sad kad je dobri profesor mrtav, pitate se tko će zaustaviti raspomamljene mačke? Nitko. Uspjele su pobiti sve ljudе.

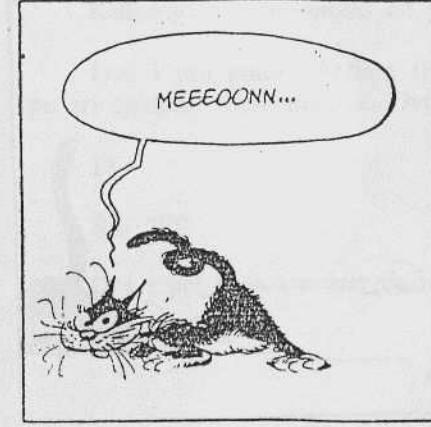
Vau.

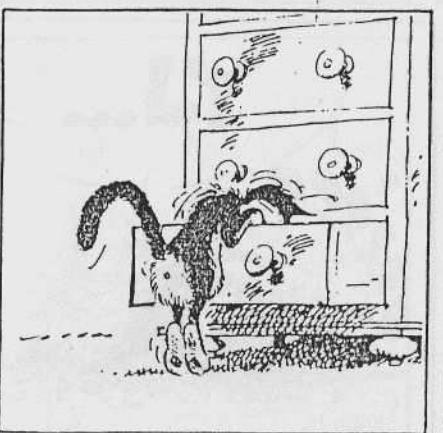
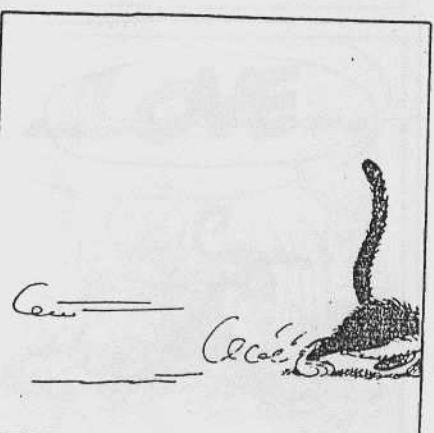
Dražen K.

Knjiga druga, glava treća

- Koliko je vremena prošlo od početka?
- Dva i pol eona. Sedam tisuća tri stotine i pet godina. Umalo pa tri tjedna. Šest minuta. Dvije sekunde.
- I?
- Što "I"?
- Dva i pol eona i sedam tisuća tri stotine i pet godina i...
- Ne, naravno. Ili.

* * *

Kada mu se u, djeliču sekunde, učinilo da mijenjajuća mrlja, kako je okolinu vido od trenutka u kojem je započeo rotirati, postaje crvenija, Amerikanac se usudio pustiti Nadu s dna posude. Oko svoje se osi počeo vrtjeti čim je shvatio da ga okolina, koliba i svi tamo prisutni, dekoncentriraju. Sveo ih je na mrlju i vrtio se brže i brže, u mislima obnavljajući onaj stari svijet, poznati svijet, nadajući se da će ga centrifuga njegove želje izvući iz njega i zamjeniti ono što jest onim što je bilo. Crveni je pomak u spektru oko njega značio da se svijet, nado se tako, izvukao iz memorije i da se sad udaljava, popunjavajući prostor i vrijeme, mijenjajući svemir prema njegovim nacrtima. Ako je po intenzitetu boje bilo suditi, udaljavao se brzinom skoro svjetlosnom.

To je to - zaključio je, uporno izbjegavajući pomisliti antitezu svake, pa i ove, sudbonosne rečenice. Ako to i nije bilo to, bio je samo jedan način kako to dozнати. Amerikanac je počeo usporavati. Usporavajući, pri svakom

je okretu jasnije vidio oko sebe. Nije se nalazio ni u kakvoj kolibi, ni u kakvom nadrealnom i nestvarnom krajoliku. Nalazio se u gradu. Čučnuo je i dotakao asfalt prstima. Činio se pravim. Grad je izgledao poput Zagreba, zvučao je poput Zagreba, vonjao poput njega. Amerikanac odluči povjerovati - bio je to Zagrebački konglomerat kakvog je znao i volio, u kakvom se rodio kao djevojka i umro kao konstrukt.

Ispod naočala Amerikanac osjeti suze - ne samo da je ponovo bio u Zagrebu već je mogao i plakati! Osjećaji su ga toliko obuzeli da se bacio na koljena i poljubio asfalt. Zagreb mu je uzvratio poljupcem, onako kako samo on to zna. Lutao je satima, dok se nije nagledao i uvjerio, a onda ih je, možda čak i slučajno, ugledao. Maloj i tamnokosoj samo je kimnuo, poznavao ju je tek iz viđenja, visoka i plava bila mu je prijateljica i oslovio ju je imenom:

- Kako si, Ines? - bilo ju je dobro, bilo ju je čudno vidjeti.
- O.K. Kako ti? - imala je smijeh sestre, nekog koga ćemo poznavati čitav život i nikad zbog toga ne zažaliti.
- Guram - bio je odgojen na filmovima u kojima su rečenice imale smisla i težine. Pravo mu je zadovoljstvo bilo govoriti nešto samo zbog osobe s kojom govoriti, zbog tona i topline, nikakvog sadržaja.
- Rahman dolazi - rekla je Ines.
- Da me ubije? - upitao je Amerikanac, sige sjećanja, ledene sige sjećanja.
- To su neki vaši glupi štosovi? - Ines ga je pogledala onako kako to već žene čine muškarcima kad se podsjeće kako su nedorasli. - Dolazi me vidjeti. Možda se ove Nove godine vjenčamo.
- Hej, čestitam! - nasmiješio se. Ma kakve sige, ma kakve brige. - Pričat ćeš mi kako je pod Turcima!
- Bezobraznik! - Ines je čak i porumenila iako se Amerikanac ne bi kladio da odgovor već nije znala.
- Ja ću biti djeveruša! - rekla je Amadea i nasmiješila se. Njemu.
- Bit ćeš lijepa djeveruša - rekao je Amerikanac i nasmiješio se. Njoj.

I sve je bilo tako savršeno. Promatrajući taj savršen trenutak, Amerikanac je bio siguran da će, okrene li se, na nebu ugledati veliko THE END, napisano naopako. Ali, nije se okrenuo. Čitav je život bio u filmu, ovog je barem sam pisao. I dok se njega bude pitalo, svi će filmovi i svi svjetovi biti najbolji mogući. Imati sretan kraj.

* * *

- Hi hi? - reče Stari ne shvaćajući ama baš ništa. Biti živ pa biti mrtav pa biti živ, ali ne baš, i, konačno, biti mrtav, ali očito živ - to smete čovjeka. Ili program. Ili što već da je sad bio.

- Ponovit ću ti - Prometej protegne svoje dugačko, savršeno, brončano tijelo, ne bez velike doze sebeljublja. - Za početak, ovi ti ne trebaju.

I Prometej, s dva udarca kažiprstom, odbaci Skoka i Sebastijana tako daleko da su nestali preko jednog od paralelnih horizontata i prije no što su pali na tlo.

- Ne trebaju ti više ljudi da ti govore što da radiš. Mi smo sad gazde, mi smo bogovi!

- Uvijek mi je netko govorio što da radim - reče Stari i to je bila istina. Ameri, pa program, stalno savjetnici. Bez šaptanja u uho osjećao se kao gol. Mislim, bio je gol, ali nije se zato osjećao gol, već... Shvatili ste.

- Ali ne treba više! Ovaj svijet je stvoren za nas. Služili smo im, za to smo bili stvoreni, sada će oni služiti nas! Pridruži nam se, brate!

- Brat? - pomislio je Stari. - Nisam to tražio. Nešto drugo. Majku? Oca?

- Gdje mi je kćer? - sjetio se.

- Ne treba ti! I ja sam mislio da će mi trebati ljudsko tijelo, postojeće ljudsko tijelo, ali prevario sam se! Podlegao stereotipima njihovog razmišljanja - Prometej se očito zavaravao, onako velik i brončan i klasičan, da više ne podliježe predrasudama i zablude. Ne sanjajte, djeco, da ćete biti bolji od očeva, ne pričajte kako ćete biti drukčiji. - Ovdje možeš imati tijelo kakvo hoćeš i koliko god ih hoćeš! Zaboravi balavicu!

Stari se namrštilo. Kakve je veze imala Amadea s njegovim tijelom? On ju je tražio jer mu je bila kćer, jer ju je volio i jer joj to tako dugo nije rekao. To je tako jednostavno, što ovaj priča o nekakvom tijelu?! I, zar mu nije maloprije rečeno da mu više nitko neće govoriti što da radi? Tko je ovaj metalni peder da njemu govoriti da zaboravi svoju kćer!

I Stari zvizne Prometeja tako da se ovome glava uputi za Sebastijanom i Skokom.

* * *

- I dobro? Gdje je nestao? - upitao je Josip.

- Možda nije uspio? - Šućro se češao po bradavici dok nije prokrvarila, iritantna navika.

- Ne mislim da nije - rekao je Pavao. Zagorac je kimaо главом, ако се не буде slagao већ ће нешто реći. Revolveraš је шутio, bio је dobar u tome. Pavao je nastavio: - Rezimirajmo!

Nije само Šućro bio preplaćen na iritantne navike. Braut je, dijelom iz potrebe za organiziranjem informacija radi lakšeg pamćenja, dijelom iz čistog preseravanja, na svako, па i najlakše, pitanje, odgovor počinjao od jajeta. Dinosaurova. Srećom, bar je brzo pričao.

- Što smo do sada ustanovili? - nitko Pavlu nije odgovorio, niti je on to očekivao. - Eksplozija zagrebačkog Prometeja, naravno, shvatit ćete da o eksploziji govorim samo uvjetno, jer nikakve fizičke eksplozije nije bilo...

- O, dobro! Jel' moramo sve to slušati? - Josip, tko drugi? Pavao ga pogleda jako, jako hladno. Josip ušuti, a Pavao mu za kaznu ponovi sve ispočetka:

- ...naš svijet više ne postoji i, štoviše, ako u obzir uzmem Prometejev učinak na vremenske tokove, vjerojatno nikad nije ni postojao. Sad nam je snalaziti se ovdje gdje smo.

- Samo što se ne možemo baš svi snalaziti - doda Šućro.

- Istina - reče Pavao. - Primjetili ste, dakako, da su neki od nas bili budni od samog početka. Ja, na primjer...

- Magarac na prvom mjestu - promrmlja Josip. Pavao ga pokuša šutnuti, ali promaši. Zato nastavi.

- Zagorac, Amer i ja, dakle. Šućru, Revolveraša i... - Pavao zastade i ružno pogleda Josipa. - ...još neke je trebalo probuditi. Postavlja se pitanje: što je zajedničko prvoj, a što drugoj grupi?

- To je lako - reče Šućro. - u trenutku promjene vi ste bili konstrukti, programi, mi smo bili stvarne osobe, oni sa slobodnom voljom. Sad je obrnuto! Što daje...

- Što daje - sve se glave okrenuše prema Revolverašu, nitko nije očekivao da progovori. - Da ovo nije nikakav nov svijet. Ovo je isto staro govno, samo promijenjenih predznaka. Jedni vladaju, drugima se vlada! Kako smo mogli misliti da će nešto što stvorimo biti pametnije od nas!

Revolveraš zastane da se smiri. Potom podigne pogled i reče:

- Samo tri stvari možemo sad učiniti!

- Tri? - upita Pavao. Svima je nekako godilo vidjeti ga zbumjenog. Možda se kompletanа osoba ipak ne može uprogramirati.

- Tri - rekao je Revolveraš i podigao kažiprst. Glup štos za privlačenje pažnje, ali pali. - Možemo, to jest, konstrukti mogu učiniti poput Amerikanaca i stvoriti vlastiti svijet. Ako želite biti vlastiti mali Bogovi, gospodo, sad vam je pravi tren!

- Hmm! - rekao je Zagorac, ideja mu se sviđala. Šućro je upitao: - Dalje?

- Drugo - rekao je Revolveraš i drugi prst se podigao. - Možete pokušati što ste započeli, srušiti Prometeja, vratiti stari poredak. Izvesti još jednu jebenu revoluciju! Ako to hoćete, slobodno vam bilo, gospodo! Vidio sam ih dvadeset i četiri, do grla mi je revolucija koje ništa ne grade već samo zamjenjuju bogove na Olimpu!

- Treće? - upitao je Josip. Nikad nije video Revolveraša takvog. Čuvajte se kada vas led opeče. - Što nam ostaje kao treće.

- Likvidirati bogove! I njihove i naše! Mali smo, jadni smo, ali nam takvi ne trebaju! Sve ćemo ih srušiti, samljeti u prah, kao što oni nama čine od kad smo ih stvorili! Ako ćemo stvoriti nov svijet, neka on doista bude nov! Bez razlike, bez svada, bez mržnje! Neka nam bude svejedno da li je netko prirodna ili umjetna inteligencija, neka nam bude drago da jest to što jest!

- Tako govori lud čovjek - pomisli Pavao, a onda primjeti, jer tuđe emocije katkad kataliziraju naše, kako mu Maja nedostaje mnogo više no što je mislio da će. Presloži podatke i pomisli ponovo - Tako govori zaljubljen čovjek. Revolveraša je, zaista, užasno brinulo što je s Lidijom. I umarale su ga rijeći i raspre. Rekao im je kako stvari stoje, neka dalje misle sami. On je svoju stranu znao.

Izašao je iz kolibe i uzjahao na vranca. Dugin most još nije video, ali je znao da će ga naći. A, kad je već program, mogao je to i iskoristiti - umnožio se. Bilo ga je dva pa četiri pa osam pa je dalje prestao brojiti. Uvijek je postojala šansa da će bogovi, u svojoj prepotentnosti i opsjednutosti ljudskim oblikom, sebi uskratiti tu mogućnost. Vrata Valhale, iz priča njegova djetinjstva, toliko su široka da osam stotina ratnika može usporedo kroz njih proći. Ali, ti su ratnici dolazili u miru, a ne s uništenjem u mislima. Kad na vratnice Valhale navalii ne osam stotina, ne osam tisuća, već osam stotina puta osam tisuća Revolveraša, vidjet će bogovi svoj Sumrak. Kakav će to Ragnarok biti! Ma, što Ragnarok? RAGNAROK-EN-ROL!

Ljubav je činila i veće stvari.

Darko Mačan

SFinkter (5)**MALI DOPRINOS ZNANOSTI O MRAVIMA**

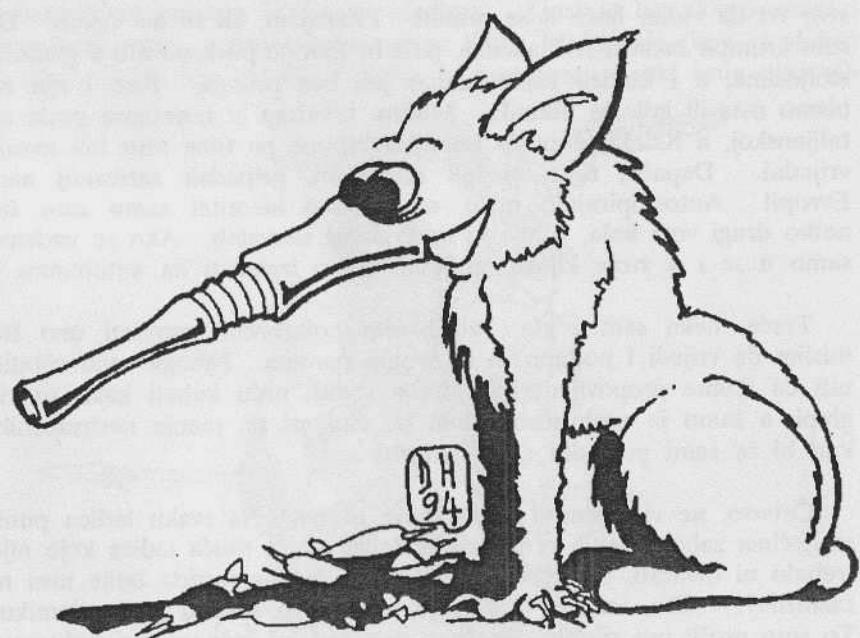
Napisao sam jučer jedan "SFinkter". Jedan dobar, duhovit jedan. Dokačio sam unutra koga sam stigao. Pola bi vas pozvildilo kad biste ga pročitali, drugoj polovici bi se svidjelo. Svi bi me mrzili poslije. Kad bi ga pročitali. Što nećete. A-a, uzalud vam! Ne bute ga vidli. A, jok! Poslužio je svrsi, katarzi svog autora, internom egzorcizmu, ali ponovo pročitan i nije bio baš za javnost. Žao mi je, javnosti, niš-TA! A-a! Al' s pravom se grizete. Baš je bio dobar! Umjesto njega, kronologija jedne antologije.

Palo mi je na pamet, dok sam krajem prošle godine čitao "Dangerous Visions", isprobati kako bi to izgledalo da se kod nas primjeni sličan recept - recept tzv. antologije izvornih radova. Mislim, svašta smo već popušili sa Zapada, od amburžea i mars barsa do poreznog sistema i rejbenica na solcerima, pa što ne bismo i ovo? Malo kulture, pa makar i instant. Raspisao sam stoga natječaj za originalnu priču na temu Zagreba u 2004. te ga u "SFeri" obznanio onima koje je zanimalo. Krsto je bio dobar i objavio je oglasić cvaj mal u "Futuri". Tanja je isto bila dobra, posudila je adresu svoje firme natječaju i - za rolali smo. Računao sam, ako stvar uspije i stigne dovoljno dobrih priča za jednu knjigu - financirat će je. Nemam para za kožu sa zlatotiskom i reklamu na teve, ali da je izbacim u postojanje skupit će. S druge strane, ako ideja zagrize prašinu - dobar joj tek!

U "SFeri" se ljudima ideja svidjela, bilo je diskusija, primjedbi ove ili one naravi, ali nitko je nije osudio. Krsto je nešto kao pripitkivao, mora on pokazati da se može domisliti stvarima koje mi zeleni ni ne slutimo, čak i kad ne može, ali je na kraju odigrao ulogu koja se od njega tražila. Odaziv na oglašić je bio dobar, ne ono što sam očekivao, ali šest se ljudi javilo. Uredno su se raspitali za propozicije, dodali ponešto o sebi, prigovorili na ponečemu, jedna je dama čak kasnije i priču poslala.

To je, s pričom koju mi je uručio Konvični, dalo zbroj od dvije priče, zbroj koji je danas (10. IV, skoro pa mjesec dana od isteka zadnjeg roka) još uvijek konačan. I sada, eto, podvlačim crtu i pravim bilans. Kako je sve ispalо? Jesam li razočaran ili očaran? S jedne

strane, malo sam razočaran jer se ipak nismo pokazali jednaki Amerima. Ježi ga, previše sanjam. S druge strane, pozitivan prijem ideje, kako od ljudi koje znam tako i od onih sasvim nepoznatih, ohrabrio me je. I, ma koliko mi je lagnulo što sam zasad očito pošteđen izdavačkog dijela posla, mogu vam obećati da će knjige jednom biti. Skupit će se priča, pa makar do 2004!

Ima u cijeloj stvari samo jedan moment koji me razzvizzio. Zbilo se to jedne večeri kada je odredeni i puno nam dragi gospodin s brkovima oporbirao ideji antologije. Posrao se on i popišao na zadavanje tema i rokova, na bezumno plagiranje zapadnih uzora i na glupost ljudi koji nemaju veze s uredničkim poslovima, a koji bi uređivali i pri tom još raspisuju neke natječaje umjesto da traže skriveno blago po ladicama postojećih pisaca. Ne sjećam se više što sam predragom gospodinu odgovorio ja, što su mu odgovorili drugi, a što je ostalo neizgovoreno. Nabacit će zato ovdje u osnovnim crtama, koliko da bude na papiru, moja razmišljanja na tu temu.

Prvo, slažem se da zadavanje tema i rokova podsjeća na školske zadaće i da budi cijeli niz neugodnih asocijacija. Ne slažem se, pak, da se dobre stvari pišu samo u absolutnoj slobodi i mimo svake narudžbe. Ako si dobar, moj gospodine, dobar si uvijek, a ne samo kad je svjetlo prigušeno, glazba pomno odabранa, a dama bez posebnih prohtjeva.

Drugo, jesam ksenofil i nekritično sam presađivao tude plodove u svoj vrt da vidim hoće li se primiti. Priznajem, ali se ne kajem. Da smo krumpir ostavili Indijancima, pola bi Evrope poskrapavalо u gladnim stoljećima, a i kokicu bismo danas jeli bez priloga. Ako i nju ne bismo ostavili gdje je niknula. Mislim, hrvatska je renesansa pasla na talijanskoj, a Krleža je pušio nordijske drame pa time nisu bili manje vrijedni. Dapače, time su bili relevantni, pripadali zazivanoj nam Evropi! Autostopirajmo malo, ne gubimo identitet samo zato što netko drugi vozi kola, a nije ni svaki šofer silovatelj. Ako se uzdamo samo u se i u svoje kljuse, smiješno ćemo izgledati na autobahnu.

Treće, neka sam i glup, ali barem pokušavam provesti ono što mislim da vrijedi i podupirem to svojim parama. Nikoga neću oštetiti niti ću ikome propovijedati što treba raditi, neću kukati kako su svi glupi, a samo ja neshvaćen. Bilo bi, čini mi se, manje neshvaćenih, kad bi se sami potrudili nešto shvatiti.

Četvrto, ne vjerujem u neotkrivene genije. Na svaku ladicu punu stoljećima zaboravljenih remek-djela dolazi deset tisuća ladića koje nije trebalo ni otvarati. Stvari koje čuće po zakucima možda bolje nisu ni zaslužile?... Eto, toliko. I da nije netko ovo shvatio kao polemiku! To smo prošli put riješili. Pročitao sam sad još jednom ovu kolumnu. Nije loše, rekao sam što sam htio, lako se čita...

Al' što je ona druga kolumna bila dobra!... Šteta što je nećete vidjeti!

He-he.

Darko Macan

KONVENCIJA KUTIKON '94

Kao što većina ne zna, u subotu 19.2.1994., održana je velika SF konvencija u Kutini. Konvenciju je organizirao 2 mjeseca star neimenovan (trenutačno) klub u Kutini, koji (kao i SFera) ima centar u birtiji. U organizaciji Damira Varata, Tomislava Bukovca, Krešimira Lenića, Roberta Šeića i ostalih članova kluba konvencija se održala u prostorijama pokreta "Znanost mladima". Gost je bio dobro znani i popularni pisac, urednik i prevodilac Krsto Mažuranić (koji se dobro proveo, ali se nije napiio), s kojim je razgovarao široki krug njegovih

obožavatelja. Konvenciji je prisustvovalo tridesetak ljudi, ali je konstatno bilo oko petnaest, uglavnom članova kluba. Prikazano je više filmova (Gospodar prstenova, Rat zvijezda, itd.), a pročitan je i jedan rad. Konvencija je na opću radost trajala do jutra, kada je morala biti prekinuta zbog početka nastave (između ostalog, to su i prostorije osnovne škole). S obzirom da je to, pored 15 godina starog SFerakona, prva konvencija u Hrvatskoj, prošla je u dobrom i veselom raspoloženju, s dosta ljudi, i općenito se drži uspješnom. Organizatori se nadaju da će im ta konvencija prijeći u naviku i da će Kutikon dobiti još puno nastavaka.

(Urednik je ispravio većinu pravopisnih i ostalih grešaka, ali ne odgovara za one činjenične - op.ur.)

1993 Hugo Awards Winners

BEST NOVEL (tie)

A Fire Upon the Deep,
Vernor Vinge (Tor);
Doomsday Book,
Connie Willis (Bantam)

BEST NOVELLA

"Barnacle Bill the Spacer",
Lucius Shepard
(Asimov's 7/92)

BEST NOVELETTE

"The Nutcracker Coup",
Janet Kagan
(Asimov's 12/92)

BEST SHORT STORY

"Even the Queen",
Connie Willis
(Asimov's 4/92)

BEST NON-FICTION BOOK

A Wealth of Fable: An Informal History of Science Fiction Fandom in the 1950s,
Harry Warner, Jr. (SCIFI)

BEST PROFESSIONAL EDITOR

Gardner Dozois

BEST PROFESSIONAL ARTIST

Don Maitz

BEST ORIGINAL ARTWORK

Dinotopia

James Gurney (Turner)

BEST DRAMATIC PRESENTATION

"The Inner Light"

(Star Trek, the Next Generation;
Paramount Television)

BEST SEMI-PROZINE

Science Fiction Chronicle,
Andrew Porter, ed.

BEST FANZINE

Mimosa,

Dick & Nicki Lynch, eds.

BEST FAN WRITER

Dave Langford

BEST FAN ARTIST

Peggy Ranson

JOHN W.CAMPBELL AWARD FOR BEST NEW WRITER

1991-92

[NOT A HUGO]

Laura Resnick

Dobitnici nagrade SFera za 1993. godinu su:

NAJBOLJA PRIČA

"Mihovil škotska snježnica"

Darko Macan

Parsek 49

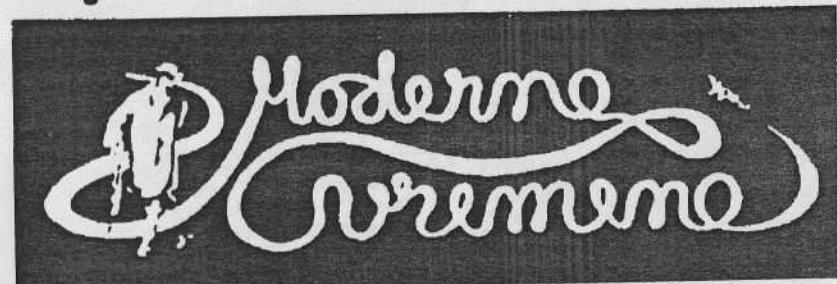
NAJBOLJA ILUSTRACIJA

Naslovna stranica

Aleksandar Žiljak

Futura 11

knjižare antikvarijati galerije

bookstores

galleries

U knjižari

"Moderna vremena" - Kinoteka,

Kordunска 1,

možete kupiti, prodati, nabaviti i naći znanstveno-fantastične i fantasy knjige objavljene na našem i ostalim jezicima. Ukoliko nemamo knjigu ili časopis koji vas zanimaju, naručit ćemo je za vas. Nabavljamo i raritetne iz drugih zemalja.

Navratite kod nas i pogledajte što nudimo!